

Glooiende gronden, schatten uit een ver verleden

Prehistorische begraafplaats Slabroekse Heide circa 1200 – 500 v. Chr.; 1e – 2e eeuw n. Chr.

Natuurgebied De Maashorst heeft een lange bewoningsgeschiedenis. Dit bewijzen de vele sporen uit het verre verleden. De oudste nog zichtbare relictien zijn grafheuvels, verspreid gelegen over de Maashorst. Het zijn monumenten voor overledenen, die in de meeste gevallen centraal onder de heuvel werden begraven.

Grafheuvels en urnenveld

Vanaf circa 2000 v. Chr. ontstaan er grafheuvelgroepen doordat men regelmatig op dezelfde locatie een heuvel opricht. Ook op de Slabroekse Heide zijn meerdere grafheuvels gevonden. In de vroege ijzertijd, tussen 800 en 500 v. Chr., is rondom deze heuvels een zogenaamd urnenveld aangelegd. Waren de grafheuvels nog voorbehouden aan een klein deel van de lokale bewoners, in een urnenveld kreeg ieder lid van de gemeenschap een plekje onder een (kleine) heuvel.

Palenkransen en -rijen

In het urnenveld Slabroekse Heide is het merendeel van de heuvels omgeven door een kringgreppel. Daarnaast komen ook heuvels voor met een krans van palen. Verder zijn er sporen van een palenrij gevonden. De houten palen zijn volledig vergaan, maar verkleuringen in het zand geven het bestaan ervan aan, in een ver verleden. De functie hiervan is onbekend.

Opgraving 1923	Mogelijk grafmonument	Greppel landweer
Proefsleuven 2005	Grafkuil "Vorst(in) van de Maashorst"	midden- / late bronstijd
Opgraving 2010	Urn	vroege ijzertijd
Kringgreppel	Crematieresten	midden ijzertijd
Heuvel zonder randstructuur	Palenrij	Romeinse tijd

Onderzoek

In 1923 is het grafveld voor de eerste maal onderzocht door het Rijksmuseum van Oudheden uit Leiden. De archeologen onderzochten destijds 38 van de nog zichtbare heuvels die hier op de uitgestrekte heide lagen. Onder de meeste grafheuvels zijn (resten van) urnen gevonden. Spoedig daarna is het gebied geëgaliseerd en omgevormd tot akker.

Nieuw onderzoek

In 2010 hebben archeologen van de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden de laatste restanten van het grafveld onderzocht. Daaruit bleek dat het grafveld veel groter was dan aanvankelijk werd aangenomen. Ook kwamen er nog begravingen aan het licht, waaronder een aantal uit de Romeinse tijd. Voorlopig schat met het totaal aantal graven op ruim honderd.

Hergebruik in de Romeinse tijd

Het grafveld is een aantal eeuwen nadat het was verlaten opnieuw in gebruik genomen. In de eerste en tweede eeuw n. Chr. zijn middenin het grafveld wederom mensen begraven. Uiteindelijk heeft men het definitief verlaten en lag het eeuwenlang als een relict uit een ver verleden op de uitgestrekte heidevelden van De Maashorst.

Landweer

In de late middeleeuwen (14e – 15e eeuw n. Chr.) is 'bovenop' de prehistorische begraafplaats een zogenaamde landweer aangelegd. De greppels met wal vormden de grens tussen het Land van Ravenstein en het Hertogdom Brabant. Later werd dit de grens tussen de gemeenten Uden en Nistelrode. Tegenwoordig ligt hier de grens tussen Uden en Bernheze. Na het onderzoek is de (pre)historische begraafplaats Slabroekse Heide in het kader van het programma 'Verleden van een bewogen landschap' gereconstrueerd op basis van de gegevens uit 1923 en 2010. Op deze wijze is een stuk verleden van De Maashorst inzichtelijk en beleefbaar gemaakt voor zowel voor de bewoner als bezoeker van dit fraaie natuurgebied.

Dit project is mogelijk gemaakt door financiële en personele steun van de provincie Noord-Brabant, gemeente Bernheze, Landerd, Oss en Uden, Staatsbosbeheer en de Natuur- en Milieuverenigingen De Maashorst.

Provincie Noord-Brabant

